

ראש השנה

רעיונות על הפרשה על פי תורתו של הרב אביגדר נבנצל שליט"א

מובא בירושלמי (שבת פ"א ה"ג) "רבי חייא רובא מפקד לרב אין את יכול מיכול כל שתא חולין בטהרה אכול. ואם לאו תהא אכילת שבעה יומין מן שתא". פירוש הדברים, רבי חייא הורה לרב לנסות להקפיד לאכול חולין בטהרה במשך כל השנה, ואם אינו יכול לפחות יעשה זאת שבעה ימים בשנה. הראשונים הסבירו שכוונת הדברים לעשרת ימי תשובה שמראש השנה ליום הכיפורים. ואם נשאל מדוע רב חייא דיבר על שבעה ימים בלבד? היה צריך לומר גם על שני ימים טובים של ראש השנה ועל יום הכיפורים! כל שואל מו"ר הרב נבנצל שליט"א.

אלא שבימים טובים בלאו הכי אוכלים בטהרה, כפי שפסקו חז"ל "חייב אדם לטהר עצמו ברגל" וביה"כ בלאו הכי לא אוכלים, נשארו אם כן שבעה ימים מתוך עשרת ימי תשובה. ואכן כך נפסק בשולחן ערוך (או"ח סי' תר"ג) "אף מי שאינו נוהג מפת של נכרים, בעשרת ימי תשובה צריך ליזהר". הרי לנו הוכחה מפורשת שראוי לו לאדם להתעלות בעשרת ימי תשובה, למרות שהוא יודע שלאחר הימים הנוראים לא יצליח לשמר את אותה מדרגה ויחזור למצב הקודם.

כמובן שחייבים להתאמץ ולשמור את הדרגות שהושגו בימים הללו, ולא לנחות ארצה מהגובה שהגענו אליו; לשפר במקצת את התפילה שלנו גם אם לא נגיע לרמה שהגענו בתפילת הנעילה; להרגיש יותר בלבנו שעומדים להתפלל לפני מלכו של עולם - הקב"ה.

לאחר שה' הציל את ישמעאל ממיתת צמא, כתוב בתורה: **וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבַּר פָּאֵרָן וַתִּקְוֶה לוֹ אִמּוֹ אֵשֶׁה מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם** (בראשית כא, כא) ומסביר רש"י: "ממקום גדוליה, שנאמר: 'ולה שפחה מצרית וגו'', היינו דאמרי אינשי: זרוק חוטא

לאוירא אעיקריה קאי" דהיינו, זרוק מקל לאוויר ותראה שהוא לא נשאר שם, הוא ירד חזרה לארץ. כך גם עם הגר, הרי היא בת פרעה מלך מצרים והגיעה למדרגות עצומות, עד כדי כך שראתה מלאכים ודיברה איתם, זכתה להיות אשתו של אברהם אבינו, וכשבנה חלה זכתה להצלה פלאית - הקב"ה זימן לה באר מים להשקות אותה; והנה כשמחפשת שידוך לבנה היא לא לוקחת לו אישה ממשפחת אברהם שבארם נהרים או מבני ביתו כדי להמשיך להיות קשורה אליהם, אלא חוזרת לגילולי בית אביה ולוקחת אישה מהמקום המקולקל ביותר; וכל כך למה? כיון שבשורש נשמתה נשארה הגר המצרית. אסור לנו לנהוג כמוה, לבזבז הזדמנות פז שבה עלינו לקדושה ולפספס את שעת הכושר; אותה התעלות שהשגנו ביוה"כ צריכים להתאמץ מאוד כדי לשמר אותה. אדם עבר חוויות שונות החל מחודש אלול: מתבונן ועורך חשבון נפש מקיף, מתפלל תפילות מיוחדות, צם יום שלם מערב עד ערב, אומר ווידויים ונופל על פניו, כורע ומשתחוה, שמח ורוקד בשמחת תורה, אולם לאחר כל זה קיים סיכון שיחזור למצב הקודם והכל יעבור בלי להשאיר רושם כלשהו. לכן חשוב מאוד להשתדל ולהפנים את הדברים על מנת שישאר איזשהו רושם שילווה אותנו לאורך שאר ימות השנה.

מספרים על תייר שהגיע לארץ לביקור. כשחזר הביתה שאלו אותו חבריו: 'נו, איך היה הטיול? היית בכותל?' והוא ענה: 'כן, היה בסדר, נחמד. אבל הכותל שכל כך מדברים עליו זהו סתם קיר של אבנים...' לאדם כזה הכותל המערבי לא עשה שום רושם; אולי הוא הצטלם שם אבל חוץ מזה לא לקח ממנו מאומה כיון שהכותל לא דיבר אל לבו. אנחנו צריכים להיזהר שלא יקרה לנו דבר כזה שחס וחלילה לא נפיק שום תועלת מכל המהלך החשוב הזה שהתחיל בראש חודש אלול ויסתיים בשמחת תורה.

הנביא אומר: **וַיָּבֹאוּ עִם הָאָרֶץ לִפְנֵי ה' בְּמוֹעֲדֵי הַבָּא דֶּרֶךְ שִׁעַר צִפּוֹן לְהִשְׁתַּחוּת וַיָּצֵא דֶּרֶךְ שִׁעַר נֶגֶב וַהֲבֵא דֶּרֶךְ שִׁעַר נֶגֶב יָצֵא דֶּרֶךְ שִׁעַר צִפּוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשִּׁעַר אֲשֶׁר בָּא בוֹ כִּי יָבוֹאוּ יָצֵא** (יחזקאל מ, ט) "בעת יבוא עם הארץ להשתחוות לא יצאו דרך השער שבאו בו רק דרך השער השני שכנגדו, שאם נכנס בצפון יצא בדרום" (מלבי"ם) בעניין טעמו של דבר נחלקו המפרשים; יש שהבינו שכוונת הפסוק היא לחדש שמות לציאת דרך השער הנגדי במידה והיציאה משם מקצרת את דרכו של היוצא, והחידוש הוא שלמרות שחל איסור לעשות 'קפנדריא' (להיכנס לבית הכנסת משער אחד ולצאת מהשער השני כדי לקצר את הדרך) והסיבה היא מפני שכניסתו לבית המקדש היתה לצורך השתחויה, ולא במטרת קיצור דרך. ויש שהבינו שכוונת הפסוק היא לחדש חיוב יציאה **דווקא** דרך השער הנגדי.

והנה לפי הסברה השנייה יש לשאול מדוע הנביא לא רצה שמי שבא למקדש יצא דרך אותו שער שנכנס בו? מתרץ החסיד יעב"ץ: "כי הקפיד השי"ת שלא יראה (הנכנס לבית המקדש) השער ב' פעמים, פן ישווה בעיניו (שער המקדש) לשער ביתו, וקירות הבית לקירותיו" ודבר זה איננו רחוק מהמציאות שכך יהיה כפי שראינו בסיפור על אותו תייר, שבעיניו הושווה הכותל המערבי - שריד בית מקדשנו - לכל כותל אחר חסר ערך.

במאמר מוסגר, יש להקפיד גם על כך שלמרות שאנו פוקדים את הכותל בתדירות ומתפללים בו, שמקום מקודש זה לא יהפוך להרגל, שלא נפסיד את ההרגשה שכל יהודי בעל לב מרגיש בהגיעו לכותל בפעם הראשונה. הוא הדין הימים הנוראים; ראש השנה עלול להפוך לאיזה חג נחמד שנפגשים בו כל המשפחה, יום הכיפורים יכול להפוך לאיזושהי חוויה רוחנית נעימה ותו לא ח"ו. כמו כן סוכות ושמחת תורה, אולם היות והסכנה איננה רחוקה מהמציאות, הרי

שצריכים להשקיע תוספת כוחות כדי שזה לא יקרה; הימים הללו אמורים להיות הרבה יותר 'מחוויות' - הם צריכים להשפיע על לבבנו כדי שלא נחזור לאחר מכן למצב שבו היינו לפניהם. אנחנו אומרים כל יום בתפילת שמונה עשרה "מלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו". מה פירוש בקשה זו? מסביר הרב, כל תפילה הרי היא עלייה נוספת בקרבת אלוקים; תפילה הנאמרת מעומק הלב מקרבת את האדם אל בוראו. הביטוי 'תפילה' הוא משורש "נָפַתְוּלִי אֱלֹהִים נְפַתְוּלִי עִם אֲזוּתִי" (בראשית ל, ח) "מנחם בן סרוק פירש במחברת צמיד פתיל, חבורים מאת המקום, נתחברתי עם אחותי לזכות לבנים. נפתלתי. נתקבלה תפילתי" (רש"י). וכשאנו מתפללים "מלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו" בעצם אנו מבקשים שלאחר תפילתנו לא נחזור למצב בו היינו לפני התפילה. שלא נחזור ריקים כפי שהיינו, אלא שניקח אתנו מקצת מהרושם של מה שהשגנו בתפילה זו. זוהי בקשתנו בימים הנוראים ובימי השמחה של חגי תשרי, שהרושם שעשו ימים אלו בלבבנו ישאר חקוק עמוק עמוק על מנת שגם במהלך השנה הבאה עלינו לטובה נהיה מחוברים אל הבורא.

עלון זה מוקדש לעילוי נשמת הרה"ג ר' אליהו דרמר בן ריב זצ"ל

שבת שלום יצחק חלבה

עלון זה מוקדש לעילוי נשמת מו"ר שר התורה הרב שמריהו יוסף חיים בן פאשה מרים זצוק"ל ומו"ר הרב שלום כהן בן תופחה זצוק"ל ומו"ר הרב חיים מאיר בן מילכה זצ"ל ומו"ר הרב שמעון בעדני בן חביבה זצ"ל ומו"ר הרב שמעון גד אליטוב בן שושנה זצ"ל

לעילוי נשמת אאמו"ר אברהם (אלברטו) בן מרים חלבה, מרת אמי אולגה בת קלרה, יוסף הכהן בן קלרה, הרב גרשון אדלשטיין בן שרה, שאול בן מרים, הרב אליהו בן אהובה, מנחם מבישר בן הרב דוד ואסתר הי"ד, ריקרדו סלודור קוקו בן רחל, שלום בן יהודית, יעקב בן יהודה, יניב בן סימה, שלמה בן מטילדה, הג"ר יוסף שלום ב"ר אברהם וחיה מושא, הרב יעקב חי בן מרגלית, חיים שאול בן בתיא, שמעון שמעוני בן חנה, אברהם בצלאל בן רחל, הרב אברהם צוקרמן בן שרה, אריה לייב בן דבורה, חנניה בן חיים, הרב חנן פורת בן שולמית, משה סלים בן חתון, יחיא בן עישה, יוסף אדרי בן פריחה, אייל בן לאה, עמידור בן שרה, נתן בן דוד ולאח, עוזיאל זוסיא בן יעקב משה, מתתיהו מנחם בן לאה, ישראל בן לאה, יעקב בן מרים, אבנר יחיאל בן רחל, חיים בן יוסף דוד, גרשון בן חנה, מנשה בן שרה, מרדכי מורד בן חנה, מתוך בן מרים, מרדכי שמעון בן דאדא, שלמה בן פורטונה, מאיר ירחמיאל בן שמחה, מסעוד בן עליה, עמרם בן עישה, אילן בן יחזקאל, מנחם נחום בן אליעזר ליפא, יעקב בן עישה, שמעון בן עישה, אנריקה בן פאני, שלמה חי בן מזל טאוס, מורדכי שלום בן רחל, עמרם בן אסתר, הרב מרדכי אלישיב בן שושנה, זאב בן ברכה, משה בן פלור, אביאטר בן ברוך הי"ד, יצחק בן אסתר, ניר יהודה בן מיכל, יעקב בן מרים, יעקב בן רחל, יוסף בן חנה, ניסים בן חנה, משה בן מרים, אייל בן עירית תשורה הי"ד, יעקב נפתלי בן רחל הי"ד, גיל-עד מיכאל בן בת גלים הי"ד, דודי רחמים בן חנה, דוד הרוש בן לאה, יוסף ברוך בן תמר, יעקב בן נעומי, יצחק בן חנה, יהודה בן אסתר, שלמה בן שמחה, אליעזר בן צבי וציפורה, אליהו בן נעמי, שמעון בן דינה, בנימין בנדט בן יוסף, דוד בן שרה, מאיר טובי בן ליטא, נוריאל יחיאל גץ בן אסתר, אהרון בן סלחה, ניסים בן חנה, מאיר הכהן בן אריה, גבריאל בן גאולה, יונתן בן ציפורה, משה בן אשר ומרים, פנחס בן מרים, יעקב בן יהודית, פליקס אשר בן חביבה, משה בן אסתר, אלעד בן רבקה, רחמים בן זוהרה, שלום טוטיאן בן שרה, דניאל בן שרה, אילן הכהן בן חנה הי"ד, יעקב בן נעומי, יצחק בן חנה, דוד חי בן יפה, שלמה בן כזאלה, שלום בן שמחה, בנימין בן נדרה, שלמה ידידיה בן עליזה, אברהם בן שמחה, גיל יצחק בן כוכבה, לאה בת אליהו גרשון, אליס בת פריחה, מרים ספיר בת שמואל, יוסף בן שמחה, גבריאל יצחק בן מרים, ויצמן מור בן גורג'יה, דוד הרוש בן לאה, עופר פילבר בן יפה, יוסף אילוז בן מרים, חנה בת דורית, צירל בת ישראל, שולמית דבורה בת שאול, תמר אולגה בת יעקב, שרת נוסרט (רבני) בת סנם, חסינה בת רחנה, פלורה בת לאה, הרבנית שפרה בת לאה, טליה חנה בת מלכה, שרה בת מרים, שרה חנה לויזה בת פאני; שושנה בת רוזה, שרה רחל בת בוליסה, רחל בת רבקה, שרה בת רוחמה, שרה בת שולמית, ברוריה בת מרגלית, אילנה בת רחל, מזל פורטונה בת שרה, אלסירה בת שרה, שמחה בת אוז'ני, רחל בת סוליקה, יהודית בת עזיזה, אוז'ני בת רוזה, פרלה בת גוטי, שרה בת קיז'ה, שרה בת מרים, רחל בת שרה, ריינה בת אסתר, צילה בת פאינה, לאה בת בתיא, אסתר בת דונינה, גיטל בת שאול קלמן, יפה בת טאוס, עזיזה בת כזאלה, מזל טוב בת מסעודה, חנה בת זהבה, חסיבה בת תמר, חנה דינה בת מנחם, רחל בת יעקב, יהודית בת שרה, תמר בת שרה, יפה עזות בת מרים ת.נ.צ.ב.ה.

המעוניין לקבל כל שבוע את העלון בדואר אלקטרוני ניתן לשלוח בקשה למייל: jalabe2013@gmail.com ללא תשלום לזיכוי הרבים

השיחה נערכה על פי הבנתו של העורך. כל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד.

עלון זה יהיה מוקדש לרפואתה השלמה של אורלי בת דונה וסילביה רות בת אסתר